

POLITIKA INOVÁCIE

Inovácia zohráva čoraz väčšiu úlohu v našom hospodárstve. Je prínosom pre občanov ako spotrebiteľov aj ako pracovníkov. Je nevyhnutná na vytváranie lepších pracovných miest, budovanie ekologickejšej spoločnosti a zlepšovanie kvality nášho života, ale aj na zachovanie konkurencieschopnosti EÚ na globálnom trhu. Politika inovácie je prepojením medzi politikou výskumu a technického rozvoja a priemyselnou politikou a má vytvárať rámec umožňujúci prinášať nápady na trh.

PRÁVNY ZÁKLAD

Právnym základom všeobecnej priemyselnej politiky EÚ je článok 173 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktorý uvádza, že „Únia a členské štáty zabezpečujú podmienky potrebné pre konkurencieschopnosť priemyslu Únie“.

Právnym základom politiky EÚ v oblasti výskumu a technického rozvoja (VTR) je stanovený v článkoch 179 až 190 ZFEÚ. Hlavným nástrojom politiky v oblasti výskumu a technického rozvoja Únie je viacročný rámcový program, ktorý stanovuje ciele, priority a finančný balík podpory na obdobie niekoľkých rokov. Rámcové programy VTR schvaľuje Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom.

CIELE

Význam politiky inovácie je všeobecne uznávaný. Táto politika je tiež úzko spojená s inými politikami EÚ, napríklad v oblastiach zamestnanosti, hospodárskej súťaže, životného prostredia, priemyslu a energetiky. Úlohou inovácie je premeniť výsledky výskumu na nové a lepšie služby a výrobky, aby Európa zostala konkurencieschopná na globálnom trhu a aby sa zlepšila kvalita života jej občanov.

Európa každý rok vynakladá na výskum a vývoj (VaV) o 0,8 % HDP menej než Spojené štáty a o 1,5 % menej než Japonsko. Okrem toho dochádza aj k úniku mozgov, keď sa naši najlepší vedci a inovátori sťahujú do krajín, kde sú podmienky priaznivejšie. Hoci je trh EÚ najväčším trhom na svete, zostáva roztrieštený a nedostatočne priaznivý pre inovácie.

Na zmenu týchto trendov vypracovala EÚ koncepciu s názvom Únia inovácií, ktorej cieľom je:

- dostať Európu na špicu svetovej vedy,

- odstrániť prekážky inovácie – vysoké náklady na patentovanie, rozdrobenosť trhu, pomalé stanovovanie noriem a nedostatok zručností – ktoré v súčasnosti bránia tomu, aby sa myšlienky dostali rýchlo na trh,
- revolučne zmeniť spôsob spolupráce verejného a súkromného sektora, najmä uplatňovaním inovačných partnerstiev medzi inštitúciami EÚ, národnými a regionálnymi orgánmi a podnikmi.

Inovácia v Únii je kľúčovou investíciou do našej budúcnosti. Dosiahnutie cieľa investovať 3 % HDP EÚ do výskumu a vývoja do roku 2020 by napríklad mohlo vytvoriť 3,7 milióna pracovných miest a zvýšiť ročný HDP o 795 mld. EUR do roku 2025.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

A. Inovácia v Únii

Inovácia v Únii je jednou zo siedmich hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Európska komisia ju začala v októbri 2010 s cieľom zlepšiť podmienky a prístup k financiám pre výskum a inovácie v Európe, aby sa z inovatívnych myšlienok mohli stať výrobky a služby vytvárajúce rast a pracovné príležitosti. Inovácia v Únii má vytvoriť skutočný jednotný európsky trh pre inovácie, ktorý by prilákal inovatívne spoločnosti a podniky. Na dosiahnutie týchto cieľov boli navrhnuté rôzne opatrenia v oblasti patentovej ochrany, normalizácie, verejného obstarávania a inteligentnej regulácie. Cieľom Inovácie v Únii je tiež podporovať investície súkromného sektora a navrhuje okrem iného zvýšiť európske investície do rizikového kapitálu.

Zaviedlo sa niekoľko nástrojov na meranie a monitorovanie situácie v EÚ a dosiahnutého pokroku:

- podrobný [prehľad výsledkov inovácie v Únii](#) na základe 25 ukazovateľov a európsky znalostný trh pre patenty a udeľovanie licencií. Európsky prehľad výsledkov inovácie (EIS) je nástroj Komisie vyvinutý v rámci Lisabonskej stratégie na porovnávacie hodnotenie inovačných výsledkov členských štátov EÚ;
- [regionálny prehľad výsledkov inovácie](#) (RIS), ktorý klasifikuje európske regióny do štyroch skupín podľa výsledkov inovácie, podobne ako prehľad výsledkov inovácií v Únii. V prvej skupine nazvanej inováční lídri je 41 regiónov, 58 regiónov patrí do skupiny inovačných nasledovníkov, 39 regiónov patrí medzi mierne inovačné regióny a 52 regiónov je vo štvrtej skupine slabých inovátorov. Poskytuje presnejšie porovnanie inovácií na miestnej úrovni;
- Innobarometer je ročný prieskum medzi podnikmi a verejnosťou týkajúci sa názorov a činností súvisiacich s politikou inovácie. Prieskum Innobarometer poskytuje informácie s významom pre politiku, ktoré nie sú k dispozícii z iných zdrojov.

Inováciu umožňuje výskum a vzdelávanie. EÚ by v nasledujúcom desaťročí potrebovala aspoň o jeden milión vedcov viac, aby dosiahla cieľ investovať 3 % svojho HDP do VaV do roku 2020. V rámci inovácie v Únii boli navrhnuté opatrenia na dokončenie európskeho výskumného priestoru. To znamená lepší súlad európskej

politiky a vnútroštátnych politík výskumu a odstránenie prekážok mobility výskumných pracovníkov. Vo vzdelávaní Komisia podporuje projekty na vypracovanie nových osnov, ktoré vyplnia medzery v inovačných znalostiach.

Ďalej boli navrhnuté rôzne opatrenia v oblasti patentovej ochrany, normalizácie, verejného obstarávania a inteligentnej regulácie s cieľom prilákať inovatívne spoločnosti a podniky. V roku 2011 Komisia vypracovala stratégiu na posilnenie európskej normalizácie ([COM\(2011\)0315](#)), v ktorej zdôrazňuje potrebu zlepšiť metódu stanovovania noriem a použitie noriem v Únii, aby sa európske a medzinárodné normy využili v záujme dlhodobej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu. Okrem toho boli navrhnuté európske partnerstvá v oblasti inovácií (EIP), ktoré majú spájať verejné a súkromné zainteresované strany na úrovni EÚ, na národnej a regionálnej úrovni s cieľom riešiť dôležité výzvy v spoločnosti a pomôcť pri vytváraní pracovných miest a rastu pomocou kombinácie opatrení na strane ponuky a dopytu.

B. Horizont 2020

Tak ako bolo cieľom hlavnej iniciatívy Európa 2020 zabezpečenie globálnej konkurencieschopnosti Európy, program Horizont 2020 je finančným nástrojom, v rámci ktorého sa realizuje Inovácia v Únii. Hoci Horizont 2020 je 8. rámcový program EÚ (2014 – 2020) pre výskum, ide o prvý program, v ktorom sa spája výskum a inovácia. Uvádza do praxe mnohé záväzky v rámci Inovácie v Únii, najmä sústredením sa na skutočné výzvy, ktorým čelí spoločnosť, zjednodušením prístupu, zapojenie MSP, posilnenie finančných nástrojov, podporu verejného obstarávania v oblasti inovácií, uľahčovanie spolupráce a podporu výskumu týkajúceho sa inovácie verejného sektora a sociálnej inovácie. V novembri 2013 prijal Parlament viacročný finančný rámec (VFR), v ktorom sa na program Horizont 2020 vyčlenili rozpočtové prostriedky vo výške 77 mld. EUR (v cenách roku 2013). V júni 2015 sa však prijatím Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI) táto suma znížila na 74,8 mld. EUR.

Je potrebné poznamenať, že priebežné hodnotenie programu Horizont 2020 je povinná požiadavka zakotvená v nariadení, ktorým sa stanovuje program Horizont 2020. Toto priebežné hodnotenie sa uskutočnilo v roku 2018 a prispelo k zlepšeniu vykonávania programu Horizont 2020. Výsledky sa použili na stanovenie základu pre štruktúru a obsah programu Horizont Európa, ktorého návrh bol uverejnený v júni 2018 ([COM\(2018\)0435](#)).

C. Politika súdržnosti

Politika súdržnosti sa sústreďuje aj na výskum a inováciu. V rozvinutejších regiónoch je najmenej 80 % zdrojov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) na vnútroštátnej úrovni vyčlenených na inováciu, pričom prioritami sú nízkouhlíkové hospodárstvo a konkurencieschopné MSP.

D. Finančné nástroje

Cieľom Inovácie v Únii je aj podpora investícií súkromného sektora, pričom navrhuje okrem iného zvýšiť európske investície do rizikového kapitálu, ktoré v súčasnosti dosahujú len jednu štvrtinu úrovne v USA. Na zlepšenie prístupu k úverom na projekty VaV a spustenie demonštračných projektov Komisiou v spolupráci so skupinou Európskej investičnej banky (EIB a EIF) začala spoločnú iniciatívu v rámci programu

Horizont 2020. „InnovFin – finančné prostriedky EÚ pre inovátorov“ zahŕňajú súbor integrovaných a doplnkových nástrojov financovania a poradenské služby poskytované skupinou EIB, a to v rámci celého hodnotového reťazca výskumu a inovácií s cieľom podporiť investície, od najmenších podnikov po najväčšie.

Okrem toho v novembri 2014 Komisia navrhla svoj Investičný plán pre Európu na uvoľnenie verejných a súkromných investícií do „reálnej ekonomiky“ v sume minimálne 315 mld. EUR počas trojročného fiškálneho obdobia. EFSI je jedným z troch pilierov Investičného plánu pre Európu a zameriava sa na prekonanie súčasných zlyhaní trhu odstraňovaním trhových nedostatkov a mobilizáciou súkromných investícií. Prispieva k financovaniu strategických investícií v kľúčových oblastiach, ako sú infraštruktúra, výskum a inovácia, vzdelávanie, energia z obnoviteľných zdrojov a energetická účinnosť, ako aj rizikové financovanie pre MSP.

Zaviedol sa tiež Program pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP (COSME), ktorý sa sústreďuje na finančné nástroje a poskytuje podporu internacionalizácii MSP.

E. Európska rada pre inováciu

V júni 2015 oznámil Carlos Moedas, komisár zodpovedný za výskum, vedu a inováciu myšlienku Európskej rady pre inováciu. V januári 2017 Komisia vytvorila 15-člennú skupinu inovátorov na vysokej úrovni, ktorá pomôže pri formovaní prípadnej Európskej rady pre inováciu v rámci návrhu Komisie programu nadväzujúceho na program Horizont 2020.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament prijal mnoho uznesení, ktoré ešte viac posilnili politiku inovácie EÚ. Medzi najnovšie patria:

- uznesenie z 22. mája 2008 o strednodobom hodnotení priemyselnej politiky: príspevok k Stratégii Európskej únie pre rast a zamestnanosť^[1]. V tomto uznesení vyzval Komisiu a členské štáty, aby zvyšovali svoje úsilie o zníženie administratívnej záťaže podnikov. Zdôraznil aj význam transparentnej a zjednodušenej politiky práv duševného vlastníctva,
- uznesenie zo 16. júna 2010 o stratégii EÚ 2020^[2]. V tomto uznesení dôrazne podporil priemyselnú politiku zameranú na vytvorenie najlepšieho prostredia na zachovanie a rozvoj silnej, konkurencieschopnej a diverzifikovanej priemyselnej základne v Európe a zároveň zdôraznil, že stratégia Európa 2020 by mala uviesť náklady a prínosy prechodu na udržateľné a energeticky efektívne hospodárstvo,
- uznesenie z 11. novembra 2010 o európskych partnerstvách v oblasti inovácií v rámci hlavnej iniciatívy s názvom Únia inovácií^[3],
- uznesenie z 9. marca 2011 o priemyselnej politike vo veku globalizácie^[4]. V tomto uznesení zdôraznil význam komplexnejšej vízie pre európsky priemysel do roku

[1]Ú. v. EÚ C 279 E, 19.11.2009, s. 65.

[2]Ú. v. EÚ C 236 E, 12.8.2011, s. 57.

[3]Ú. v. EÚ C 74 E, 13.3.2012, s. 11.

[4]Ú. v. EÚ C 199 E, 7.7.2012, s. 131.

2020, pretože dlhodobá regulačná predvídateľnosť a stabilita sa považujú za kľúčové na prilákanie investícií,

- uznesenie z 12. mája 2011 o únii inovácií: transformácia Európy pre svet po kríze^[5],
- uznesenie z 27. septembra 2011 o zelenej knihe s názvom Od výziev k príležitostiam: vytváranie spoločného strategického rámca financovania výskumu a inovácií EÚ^[6],
- uznesenie z 26. októbra 2011 o programe pre nové zručnosti a pracovné miesta. V tomto uznesení zdôraznil význam rozvoja užšej spolupráce medzi výskumnými ústavmi a priemyslom a podnecovania a podpory priemyselných podnikov pri investovaní do výskumu a vývoja^[7],
- uznesenie z 21. novembra 2013 o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje rámcový program pre výskum a inovácie (2014 – 2020) – Horizont 2020^[8],
- uznesenie zo 6. júla 2016 o synergiách v záujme inovácie: európske štrukturálne a investičné fondy, Horizont 2020 a iné európske inovačné fondy a programy EÚ^[9].

Frédéric Gouardères
04/2019

[5] Ú. v. EÚ C 377 E, 7.12.2012, s. 108.

[6] Ú. v. EÚ C 56 E, 26.2.2013, s. 1.

[7] Ú. v. EÚ C 131 E, 8.5.2013, s. 87.

[8] Ú. v. EÚ C 436, 24.11.2016, s. 284.

[9] Ú. v. EÚ C 101, 16.3.2018, s. 111.

